

24.03.2014

Kj/3

§ 54

Helsingin Energia -liikelaitoksen toiminnan yhtiöittäminen

HEL 2014-002584 T 00 00 00

Päätös

Konsernijaosto päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Atte Malmström, konsernilakimies, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi
Matti Malinen, talousarviopäällikkö, puhelin: 310 36277
matti.malinen(a)hel.fi

Päätösehdotus

Kaupunginhallituksen konsernijaosto esittää kaupunginhallitukselle seuraavaa:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää

- hyväksyä Helsingin Energia -liikelaitoksen liiketoimintaa, tunneliliiketoiminta pois lukien, välittömästi jatkavan osakeyhtiön (energiayhtiö) perustamisen kaupungin omistukseen,
- hyväksyä Helsingin Energia -liikelaitoksen tunneliliiketoimintaa jatkavan osakeyhtiön (tunneliyhtiö) perustamisen kaupungin ja energiayhtiön omistukseen,
- hyväksyä Helsingin Energia -liikelaitoksen toiminnan siirtämisen ja myymisen ulkovalaistusliiketoimintaa lukuun ottamatta energiayhtiölle 31.12.2014 mennessä,
- hyväksyä energiayhtiön perustamiseen ja Helsingin Energia -liikelaitoksen toiminnan siirtoon ja myyntiin liittyvät pääomajärjestelyt,
- oikeuttaa kaupunginhallituksen päättämään Helsingin Energia -liikelaitoksen toiminnan, omaisuuden ja henkilöstön siirtoon liittyvistä järjestelyistä sekä

24.03.2014

Kj/3

- kumota 1.1.2015 lukien Helsingin Energia -liikelaitoksen johtosäännön sekä Helsingin kaupunginhallituksen johtosäännön 9 § 4 momentin siltä osin kuin se koskee Helsingin Energia -liikelaitosta.

Tiivistelmä

Kuntalain 1.9.2013 voimaan tulleen muutoksen johdosta kuntien on annettava kilpailutilanteessa markkinoilla hoitamansa tehtävät osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva siirtymäaika päättyy 31.12.2014.

Helsingin Energia -liikelaitoksen toimintaa harjoitetaan kilpailutilanteessa markkinoilla, joten yhtiöittämisvelvollisuus koskee liikelaitoksen toimintaa. Helsingin Energia -liikelaitoksen toiminta on yhtiötettävä edellä mainitun siirtymäajan puitteissa ennen 1.1.2015.

Yhtiöittämisvalmistelujen tavoitteena on ollut löytää kaupungin ja kaupunkilaisten kannalta paras ratkaisu, joka samalla turvaa yhtiön investointikyvyn siitä riippumatta, mikä tulee olemaan kaupunginvaltuuston Helsingin Energian kehitysohjelmaa koskevasta päätöksestä vuonna 2015. Perustettavan energiayhtiön pääomitus on suunniteltu siten, että se varmistaa yhtiön toimintakyvyn mutta on samalla siten perusteltu ja oikein mitoitettu, että sitä ei ole pidettävä EU:n säännösten vastaisena kiellettyinä valtiontukena.

”Helen-konsernin” toiminnallinen kokonaisuus säilyy yhtiöittämisen jälkeen pääosin ennallaan. Konsernin hallintomallin suunnittelussa on otettu huomioon Helen Sähköverkko Oy:tä koskevat eriyttämisvaatimukset.

Energia-, vesihuolto- ja tietoliikenneverkkoja palveleva tunneliliiketoiminta on tarkoitus siirtää Helsingin Energia Oy:stä perustettavaan tunneliyhtiöön, joka on Helsingin Energia Oy:n tytäryhtiö, mutta jossa kaupungilla on strategisen intressin vuoksi suora omistusosuus.

Helsingin Energia -liikelaitoksen tuottamaa kaupungin ulkovalaistuspalvelua ei siirretä Helsingin Energia Oy:lle.

Yhtiöittämiseen liittyvät henkilöstösiirrot toteutetaan liikkeenluovutuksen periaatetta noudattaen.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

24.03.2014

Kj/3

Eduskunta hyväksyi 18.6.2013 lain kuntalain muuttamisesta (626/2013). Laki velvoittaa kunnat antamaan kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamansa tehtävät osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus) 31.12.2014 mennessä. Lain perusteluissa (HE 32/2013 vp) mainitaan erikseen, että kunnallisena liikelaitoksena toimivat energiayhtiöt kuuluvat yhtiöittämisvelvollisuuden piiriin. Kuntalain muutos tuli voimaan 1.9.2013.

Sähköverkkotoiminta yhtiöitettiin sähkömarkkinalain perusteella Helen Sähköverkko Oy:öön jo vuonna 2006.

Tulevan yhtiön työnimenä tässä esityksessä ja sen liitteissä käytetään nimeä "Helsingin Energia Oy". Tässä esityksessä Yhtiö tarkoittaa yhtiötettävää Helsingin Energiaa. Liikelaitos tarkoittaa nykyistä liikelaitosmuodossa toimivaa Helsingin Energiaa.

Nykytila

Helsingin Energia -liikelaitoksen pääliiketoiminta-alueet ovat sähkön, kaukolämmön ja kaukojäähdytyksen tuotanto ja myynti. Lisäksi liikelaitos tuottaa kaupungin ulkovalaistuspalvelun.

Liikelaitoksen toimintaa kuvaavat seuraavat vuoden 2013 tunnusluvut: liikevaihto 747 miljoonaa euroa, liikevoitto 202 miljoonaa euroa, voitto ennen tilinpäätössiirtoja 204 miljoonaa euroa. Henkilöstömäärä vuonna 2013 oli keskimäärin 1 176. Omavaraisuusaste oli 69 % ja oman pääoman tuotto oli 18 %.

Yhtiöittämisen keskeiset lähtökohdat

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti strategiaohjelman 2013–2016 hyväksymisestä 24.4.2013, § 122. Strategiaohjelman hyväksymiseen liittyvässä täytäntöönpanopäätöksessään 20.5.2013, § 605, kaupunginhallitus päätti kehottaa Helsingin Energia -liikelaitosta ja Helsingin Satama -liikelaitosta yhteistyössä talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa valmistelemaan ehdotukset toiminta- ja hallintomallien järjestämisestä kilpailuneutraliteettisäännösten edellyttämällä tavalla.

Yhtiöittämisen valmistelu on tehty Helsingin Energia -liikelaitoksessa yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa kaupunginjohtajan hyväksymien päälinjausten mukaisesti. Tavoitteena on ollut löytää kaupungin ja kaupunkilaisten kannalta paras ratkaisu, joka samalla turvaa yhtiön investointikyvyn siitä riippumatta, mikä tulee olemaan kaupunginvaltuuston Helsingin Energian kehitysohjelmaa koskeva päätös vuonna 2015. Yhtiön talouslaskelmat on tehty

24.03.2014

Kj/3

investointiohjelmaltaan raskaimman vaihtoehdon mukaan. Kaikki tämän suunnitelman ylittävät lisäinvestoinnit edellyttävät uutta pääomittamista.

Talouseläskelmat perustuvat vallitsevaan lainsäädäntöön ja verottajan antamiin päätöksiin vastaavien yhtiöittämissen yhteydessä.

Perustettava Helsingin Energia Oy toimii muodostettavan energiakonsernin emoyhtiönä. Konsernin tytäryhtiöitä ovat sähköntuotantoyhtiö Oy Mankala Ab, sähköverkkotoimintaa harjoittava Helen Sähköverkko Oy, mittaus toimintaa harjoittava Mitox Oy sekä sähköurakointia harjoittava Suomen Energia-Urakointi Oy.

Energia-, vesihuolto- ja tietoliikenneverkkoja palveleva tunneliliiketoiminta on tarkoitus siirtää perustettavaan Helsingin Energiatunnelit Oy:öön, joka on Helsingin Energia Oy:n tytäryhtiö, mutta jossa kaupungilla on suora 10 %:n omistusosuus. Tunneliliiketoiminta siirretään ensin liikelaitoksesta Helsingin Energia Oy:öön muun luovutuksen yhteydessä. Toisessa vaiheessa vuonna 2015 tunneliliiketoiminta on tarkoitus siirtää liiketoimintasiirtona Helsingin Energia Oy:stä Helsingin Energiatunnelit Oy:öön. Tunneliliiketoiminnan siirtoon liittyvät menettelyt tarkentuvat verottajalta pyydettävän ennakkoratkaisun saamisen jälkeen.

Tytäryhtiöiden lisäksi Helsingin Energia Oy:llä on useita osakkuusyhtiöitä ja muita osakeomistuksia. Helsingin Energian toiminnalliseen konserniin kuuluvien tytär- ja osakkuusyhtiöiden ja osakeomistusten omistusosuudet on kuvattu esityslistan liitteessä 1.

Uusi energiakonserni muodostaa selkeän liiketoimintakokonaisuuden, johon siirretään nykyisestä liikelaitoksesta sellaiset toiminnot, joilla on suora kytkentä yhtiön pääliiketoimintoihin. Nykyisestä "Helen-konsernista" jää kaupungin suoraan omistukseen Kiinteistöosakeyhtiö Helsingin Sähkötalo. Myös ulkovalaistusliiketoiminta henkilöstöineen ja kolme liikelaitoksen kiinteistöä jäävät kaupungin omistukseen. Osakeomistuksista kaupungin omistukseen jäävät Vantaan Energia Oy:n, Elisa Oyj:n sekä Asunto Oy Meri-Kampin osakkeet.

Kaupungin omistukseen jäävät käyttöomaisuuserät ja osakkeet on yksilöity esityslistan liitteessä 2. Näiden käyttöomaisuuserien ja osakkeiden kirjanpitoarvo per 31.12.2013 on noin 214 miljoonaa euroa. Kaupunginhallituksen päätettäväksi tuodaan myöhemmin erikseen se, minkä hallintokunnan/hallintokuntien hallintaan kaupungin omistukseen jäävät käyttöomaisuuserät ja osakkeet osoitetaan 1.1.2015 lukien.

Helen Sähköverkko Oy:n toimintaa säätelee sähkömarkkinalaki (588/2013), jonka mukaan sähköverkkotoiminta pitää eriyttää muista

24.03.2014

Kj/3

liiketoiminnoista (erillinen tilinpäätös). Lisäksi Helen Sähköverkko Oy:tä koskee ns. oikeudellinen eriyttämisvaatimus. Sen mukaan verkkoyhtiön ja sähköntuotannosta tai -toimituksesta vastaavan yhtiön toimitusjohtaja tai hallituksen jäsenet eivät saa toimia toistensa hallituksessa tai toimitusjohtajana. Näin ollen Helsingin Energia Oy:n toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen ei voi toimia Helen Sähköverkko Oy:n toimitusjohtajana tai hallituksen jäsenenä eikä päinvastoin.

Yhtiön perustaminen

Valmistelutyössä on päädytty seuraaviin keskeisiin yhtiön perustamisperiaatteisiin:

- Yhtiöt (Helsingin Energia Oy ja Helsingin Energiatunnelit Oy) perustetaan heinä-elokuussa 2014 mm. sopimus- ja työnantajavelvoitteiden valmistelua varten.
- Käypään arvoon arvostettu omaisuus siirretään Helsingin Energia Oy:öön 31.12.2014 osin apporttiluovutuksena, osin liiketoimintakaupalla.
- Apporttina luovutettavaa omaisuutta vastaan kaupunki saa Helsingin Energia Oy:n osakkeita.
- Kaupunki omistaa Helsingin Energia Oy:n koko osakekannan (100 %).
- Liiketoimintakaupan kauppahintaa vastaavan osuuden Helsingin Energia Oy jää velkaa kaupungille.
- Kaupunki myöntää Helsingin Energia Oy:lle pääomalainan sekä markkinaehtoisena lainan, jolla on sama etuoikeus kuin tavanomaisilla pankkilainoilla.
- Helsingin Energia -liikelaitoksen taseessa siirtohetkellä olevat rahalaitoslainat siirretään osana liiketoimintakauppaa Helsingin Energia Oy:n nimiin.
- Henkilöstö siirtyy Helsingin Energia Oy:öön ns. vanhoina työntekijöinä.
- Operatiivinen toiminta Helsingin Energia Oy:ssä alkaa 1.1.2015.
- Tunneliliiketoiminta siirretään liiketoimintasiirrolla Helsingin Energia Oy:stä Helsingin Energiatunnelit Oy:öön vuoden 2015 alussa.

Luonnokset Helsingin Energia Oy:n ja Helsingin Energiatunnelit Oy:n perustamisasiakirjoista ovat esityslistan liitteinä 3–5 ja 8–10.

24.03.2014

Kj/3

Yhtiöön siirrettävän omaisuuden arvo

Yhtiöön siirrettävät varat siirretään liikelaitoksesta yhtiöön osin apporttimenettelyllä ja osin liiketoimintakaupalla. Apporttiluovutuksen piiriin kuuluvat rakennukset, osakkeet ja osuudet, pääomalainasijoitukset, verkostot sekä tuotannolliset koneet ja laitteet. Apporttiomaisuuden arvo on noin 1 800 milj. euroa.

Kaikki apporttiluovutuksen ulkopuolelle jäävät varat siirretään liiketoimintakaupalla. Liiketoimintakaupalla siirretään aineettomat oikeudet, muut koneet ja kalusto, hankintaennakkomaksut, keskeneräinen käyttöomaisuus, vaihto-omaisuus, saamiset ja kassavarat. Liiketoimintakaupan arvo on noin 600 milj. euroa.

Käyttöomaisuuden arvonmääritys perustuu rakennusten ja laitteiden jälleenhankinta-arvoihin ja omaisuuserien todellisen iän perusteella laskettuun ikävähennykseen.

Tuotantoyhtiöiden osakkeiden käyvät arvot perustuvat ulkopuolisten asiantuntijoiden laskelmiin kassavirtojen nykyarvosta. Muiden tytä-, osakkuus- ja osuusyhtiöiden arvoja ei ole korotettu.

Käyttöomaisuuden ja osakkeiden arvonmäärityksessä ja yhtiöittämisen talouslaskelmissa sekä verokysymyksissä on käytetty asiantuntijana PricewaterhouseCoopers Oy:tä.

Tämän esityksen omaisuusarvot perustuvat selvityksen pohjana olleisiin vuoden 2012 tilinpäätöslukuihin. Apportin ja liiketoimintakaupan lopulliset arvot määräytyvät vuoden 2014 tilinpäätöksen perusteella.

Yhtiön pääomarakenne

Yhtiön aloittavan taseen pääomarakenne on suunniteltu siten, että investointiohjelma ja omistajatuloutukset huomioon ottaen yhtiön omavaraisuusaste ei laske alle 50 %:n. Omavaraisuusaste on syytä pitää riittävän korkeana, jotta pääomamarkkinoilta hankittavan vieraan pääoman hinta pysyy kohtuullisella tasolla myös raskaimpien investointivuosien (2016–2021) aikana.

Apporttiluovutuksen kohteena olevaa omaisuutta vastaan kaupunki saa yhtiön muut kuin perustamisen yhteydessä merkitsemänsä osakkeet, joten yhtiön oman pääoman arvo vastaa käytännössä apportin arvoa. Liiketoimintakaupan velattoman arvon yhtiö jää velkaa kaupungille.

Yhtiön aloittavan taseen pääomarakenne on alustavasti seuraava:

- Yhtiön oma pääoma 1 800 milj. euroa

24.03.2014

Kj/3

- Pääomalaina (kaupunkilainaa) 157 milj. euroa
- Markkinaehtoinen kaupunkilaina 299 milj. euroa
- Vieras pääoma (rahalaitoslainaa) 54 milj. euroa
- Lyhytaikainen vieras pääoma 90 milj. euroa

Yhtiön pääomarakenne on suunniteltu siten, että se varmistaa yhtiön toimintakyvyn, mutta ei ole siten ylimitoitettu, että sitä olisi pidettävä EU:n säännösten vastaisena kiellettyinä valtiontukena.

Yhtiön vieraan pääoman rahoitus

Kaupunki luovuttaa yhtiötettävään toimintaan liittyvät varat yhtiölle osin liiketoimintakaupalla. Kauppahinnan yhtiö jää velkaa kaupungille. Tämä velka jakaantuu kahteen osaan: pääomalainaan ja markkinaehtoiseen lainaan. Koska pääomalaina on etuoikeusasemaltaan markkinaehtoisia lainoja heikommassa asemassa, sen korko voi olla korkeampi kuin markkinaehtoisten lainojen korko.

Kuntalain muutoksen perusteluissa todetaan, että keskusverolautakunnan ennakkoratkaisuissa pääomalainojen koroksi yksittäistapauksissa on hyväksytty jopa 6–8 prosentin kiinteä korko. Helsingin Energia Oy:n talouslaskelmissa pääomalainan korkona on käytetty 6 %:n korkoa. Markkinaehtoisen lainan korkotasoa on arvioitu julkisten tietojen pohjalta verrokkiyhtiöiden avulla. Markkinaehtoisen lainan pitkäaikaisena laskennallisena korkona on käytetty 5 %:n korkoa. Pääomalainan ja markkinaehtoisen lainan korot tarkentuvat ulkopuolisen asiantuntijan toimesta tehtävän tarkastelun ja verottajan vastaavanlaisissa tapauksissa antamien ratkaisujen perusteella. Pääomalainasopimusluonnos ja velkakirjaluonnos kaupungin lainasta ovat esityslistan liitteinä 12 ja 13.

Yhtiöllä on alkuvaiheessa yksi Helsingin Energia -liikelaitokselta siirrettävä rahalaitoslaina (54 milj. euroa). Kehitysohjelman investoinnit on suunniteltu rahoitettavaksi tulorahoituksen lisäksi rahalaitoslainoilla, joiden määrä kasvaa laskentajakson loppuun mennessä noin 1 300 milj. euroon.

Alkuvaiheen kassavarat ja maksuvalmius

Yhtiön operatiivisen toiminnan käynnistyttyä suurimmat päivittäiset maksut liittyvät arvonlisäveroihin, polttoainehankintoihin, osuusvoimakustannuksiin ja investointien ostolaskuihin. On arvioitu, että riittävä kassan koko yhtiön aloittaessa toimintansa on 40 milj. euroa. Tällä perusteella yhtiön kassaan siirretään osana

24.03.2014

Kj/3

liiketoimintakauppaa 40 milj. euroa, joka osaltaan kasvattaa yhtiön velkaa kaupungille.

Ensimmäisinä toimintakuukausina tarvittavan kassan koko arvioidaan tarkemmin ja kassavarojen hallinta järjestetään sen mukaisesti.

Verovaikutukset

Kuntalain muutokseen liittyvä vapautus varainsiirtoveron maksuvelvoitteesta silloin, kun kunta luovuttaa vastaanottavan yhtiön osakkeita vastaan sellaisia osakkeita tai kiinteistöjä, jotka ovat olleet ennen kuntalain muutoksen voimaantuloa pääasiallisesti välittömästi kilpailutilanteessa markkinoilla hoidettavan tehtävän käytössä ja tulevat tuollaiseen käyttöön luovutuksen jälkeen. Helsingin Energia -liikelaitoksen yhtiöittäminen on suunniteltu tehtäväksi siten, että varainsiirtoveron alainen omaisuus (rakennukset ja osakkeet) sisältyy apporttiluovutukseen, jolloin voidaan hakea vapautusta varainsiirtoverosta.

Liikelaitosmuodossa toimiessaan Helsingin Energia ei ole maksanut tuloksestaan tuloveroa eikä rakennuksistaan kiinteistöveroa. Helsingin Energia Oy maksaa verotettavasta tuloksesta tuloveroa yhteisöverokannan (20 %) mukaan. Omistamistaan rakennuksista yhtiö maksaa kiinteistöveroa.

Apporttiluovutus ja liiketoimintakauppa ovat arvonlisäverolain 19 a §:ssä tarkoitettuja liikkeen luovutuksia, joista ei suoriteta arvonlisäveroa. Helsingin Energia Oy ryhtyy käyttämään kaikkia apportin ja kaupan kohteina olevia tavaroita ja palveluja arvonlisäverotuksessa vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen.

Vaikutus myyntihintoihin

Yhtiöittäminen ei vaikuta sähkön, lämmön, jäädytyksen eikä palvelutuotteiden myyntihintoihin. Yhtiö hinnoittelee tuotteensa markkinatilanteen, tuotantokustannusten yms. seikkojen perusteella samalla tavoin kuin liikelaitoksessa on tehty. Konsernin tytäryhtiöt hinnoittelevat tuotteensa itsenäisesti.

Yhtiön tuloksen kehittyminen

Yhtiön taloudellisen tilan kehittymistä on arvioitu laskelmin vuoteen 2030 saakka. Yhtiön tulos tulee olemaan selvästi liikelaitoksen viime vuosien tulosta pienempi. Suurimmat syyt tuloksentekokyvyn alenemiseen ovat liiketaloudellisesti kannattamaton ja raskas investointiohjelma vuosina 2016–2021 sekä polttoaine- ja sähkömarkkinan ennustettu hintakehitys. Yhtiöittämisen suora vaikutus

24.03.2014

Kj/3

tuloutuskyvyn pienenemiseen on tuloverojen suuruinen eli keskimäärin alle 10 milj. euroa vuodessa. Verovaikutus on arvioitu olettaen, että varainsiirtoverosta saadaan vapautus kuntalain vapautussäännöksen perusteella. Talouslaskennan tulokset on esitetty tiivistetysti esityslistan liitteessä 11.

Yhtiöittämisen vaikutus voitonjakoon

Helsingin Energia-liikelaitos on viime vuosina tulouttanut kaupungille noin 200 milj. euroa vuodessa. Tämä on tapahtunut osittain velkaantumisen kautta. Talousennusteiden mukaan yhtiön tuloutuskyky olisi alkuvuosina noin 60–70 milj. euroa vuodessa. Tähän määrään eivät sisälly Vantaan Energia Oy:n osingot, koska osakkeet jäävät kaupungin omistukseen. Kun lisäksi otetaan huomioon, että uudessa järjestelyssä kiinteistövero, tonttien vuokrat ja osa yhteisöverosta ohjautuvat Helsingin kaupungille, vertailukelpoinen rahavirta kaupungille tulee olemaan yhtiön kymmenen ensimmäisen toimintavuoden aikana 80–90 milj. euroa vuodessa olettaen, että Vantaan Energia Oy:n osingot säilyvät nykytasolla.

Tuloutuskyvyn aleneminen johtuu pääosin kehitysohjelman investoinneista. Niiden vaikutus tuloutuskykyyn selittyy pelkistettynä niin, että investointeihin ja niiden rahoituskuluihin käytetään raskaimman investointivaihtoehdon mukaan tarkastelujakson aikana rahaa yli miljardi euroa, mutta investoinnit eivät kasvata yhtiön tuloja. Sen sijaan investointimenojen lisäksi myös yhtiön vuosikulut kasvavat.

Oikeus pitää kaukolämpö- ja jäähdytysverkkoa kaupungin maalla

Yhtiöllä on oikeus säilyttää ja hallita kaupungin omistamille maa-alueille rakennettua kaukolämpö- ja kaukojäähdytysverkkoa voimassa olevan lainsäädännön ja nykyisten liikelaitosta koskevien kaupungin päätösten mukaan. Yhtiöllä on oikeus rakentaa uutta kaukolämpö- ja kaukojäähdytysverkkoa kaupungin maa-alueille lainsäädännön määräämällä tavalla ja tarvittaessa erikseen sovituin tarkemmin ehdoin.

Energiakonsernin toimintamalli

”Helen-konsernin” toiminnallinen kokonaisuus säilyy yhtiöittämisen jälkeen pääosin ennallaan. Suurimmat muutokset ovat ulkovalaistusliiketoiminnan ja kiinteistöosakeyhtiö Helsingin Sähkötalon jääminen konsernin ulkopuolelle sekä tunneliliiketoiminnan yhtiöittäminen. Tytäryhtiöihin nähden ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Tytäryhtiöt hankkinevat jatkossakin pääosan hallinnollisista palveluista emoyhteisöltä.

24.03.2014

Kj/3

Emoyhtiön toiminnassa merkittävimmät muutokset liittyvät taloushallintoon ja rahoitukseen. Liikelaitoksessa arvonlisäverojen maksaminen ja palkkoihin liittyvät työnantajamaksut on hoidettu kaupungin toimesta. Liikelaitoksen rahat ovat olleet kaupungin kassassa eikä liikelaitoksella ole ollut merkittävästi rahalaitoslainoja. Rahoitustoiminnot on tarkoitus järjestää emoyhtiön toimesta konsernitasoisesti niin, ettei tytäryhtiöissä ole toisiinsa ja emoyhtiöön nähden päällekkäisiä toimintoja. Tärkeimmät rahoitustoiminnot ovat lainasalkun hallinta ja kassanhallinta.

Henkilöstövaikutukset yhtiöittämisessä

Henkilöstön siirtyminen yhtiön palvelukseen tapahtuu liikkeenluovutuksen periaatetta noudattaen. Liikkeenluovutuksen piiriin kuuluvat kaikki 31.12.2014 vakinaisessa virka- tai työsuhteessa olevat henkilöt niistä toiminnoista, jotka siirtyvät perustettavaan yhtiöön. Määräaikaisessa työsuhteessa olevat henkilöt, joiden määräaikaisuuden peruste säilyy 31.12.2014 jälkeen, siirtyvät yhtiön palvelukseen aiemmin sovituksi määräajaksi samalla periaatteella kuin vakinaisessa palvelussuhteessa oleva henkilöstö. Palvelussuhteen ehdot säilyvät ennallaan siirtymätilanteessa.

Yhtiön henkilömäärän arvioidaan olevan vuoden 2015 alussa noin 1 130 henkilöä.

Yhtiö liittyy 1.1.2015 lukien Energiateollisuus ry:n jäseneksi. Yhtiössä noudatetaan voimassa olevia kunnallisia virka- ja työehtosopimuksia sopimuskauden loppuun (tammikuu 2017). Sopimuskauden päättymisen jälkeen noudatetaan Energiateollisuuden työehtosopimuksia.

Henkilöstön eläke-etuudet järjestetään kunnallisen eläkelain tasoissa. Yhtiö ottaa eläkevakuutuksen Kuntien eläkevakuutuksesta.

Yhtiö noudattaa kaupunkikonsernin tytäryhteisöjä koskevia henkilöstöpoliittisia periaatteita.

Yhtiöittämissesityksen keskeisiä henkilöstöasioita on käsitelty henkilöstöryhmien edustajien kanssa 4.11.2013 lähtien yhteensä yhdessätoista neuvottelussa sekä viidessä liikelaitoksen ja kaupungin edustajien välisessä neuvottelussa. Siirtymäsopimus ja henkilöstöjärjestöjen kanssa käytyjen neuvottelujen pöytäkirja ovat esityslistan liitteenä 14.

Liikelaitoksen henkilöstötoimikunnassa asiaa on käsitelty kolmesti. Henkilöstötoimikunta lausui asiasta 25.2.2014 seuraavasti: "Helsingin Energian yhtiöittämiseen liittyvät yhteistoimintalainsäädännön mukaiset

24.03.2014

Kj/3

yhteistoimintavelvoitteet katsotaan täytetyksi ajalla
4.11.2013–21.1.2014”.

Kaupungin henkilöstötoimikunnassa liikelaitoksen yhtiöittämisasiaa
käsitellään viikolla 16.

Riskienhallinta

Yhtiö noudattaa kaupungin ohjetta ”Riskien hallinta ja sisäinen valvonta
Helsingin kaupunkikonsernissa”. Konsernitason ohjeistuksen pohjalta
laaditaan tarkemmat yhtiökohtaiset ohjeet.

”Helen-konsernin” riskienhallintapolitiikka sekä kokonaisvaltaisen
riskienhallinnan periaatteet on vahvistettu johtokunnassa. Samoin
energiakaupan pitkäjänteinen suojaustoiminta perustuu johtokunnan
vahvistamiin toimintaperiaatteisiin ja riskikäsikirjaan. Yhtiöittäminen ei
vaikuta energiakaupan riskienhallinnanperiaatteisiin eikä
energiakaupan suojauskäytäntöihin.

Liikelaitos on ollut mukana kaupungin vakuutusrahastossa eikä ole sen
vuoksi vakuuttanut omaisuuttaan. Sen sijaan liikelaitoksella on
nimissään keskeytysvakuutuksia, vastuuvakuutuksia,
liikennevakuutuksia ja autovakuutuksia.

Yhtiön tulevaa vakuutustarvetta on selvitetty vakuutuskonsultin
avustuksella. Osana riskienhallintaa on laadittavana vakuutuspolitiikka,
jossa määritellään yhtiön riskinkantokykyyn suhteutettuna keskeytys-,
vahinko- ja vastuuvakuutusten vakuutusmäärät ja omavastuuosuudet.
Vakuutukset kilpailutetaan ennen yhtiön operatiivisen toiminnan
käynnistymistä.

Hallintomalli

Yhtiön toimiminen kilpaillailla markkinoilla tulee ottaa huomioon yhtiön
hallituksen jäsenten valinnassa. Osakeyhtiölain mukaan hallitus
huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta
järjestämisestä. Hallitus vastaa myös siitä, että yhtiön kirjanpidon ja
varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Luonnokset Helsingin Energia Oy:n perustamissopimukseksi ja
yhtiöjärjestykseksi sekä Helsingin Energiatunnelit Oy:n
perustamissopimukseksi, yhtiöjärjestykseksi ja osakassopimukseksi on
valmisteltu Helsingin Energia -liikelaitoksessa yhteistyössä
kaupunginkanslian kanssa. Yhtiöasiakirjoihin sisällytettävillä ehdoilla
varmistetaan edellytykset toimivalle omistajaohjaukselle koko
energiakonsernin osalta. Kaupungin tytäryhteisöjen omistajaohjauksen
päävastuu on tehtyjen linjausten mukaisesti konsernijaostolla.

24.03.2014

Kj/3

Hallinnointimallin suunnittelussa on otettu huomioon Helen Sähköverkko Oy:tä koskevat eriyttämisvaatimukset (vrt. edellä yhtiöittämisen keskeiset lähtökohdat).

Perustettavan Helsingin Energia Oy:n toiminnan käynnistäminen on suunniteltu kaksivaiheiseksi. Ensi vaiheessa, 1.7.2014 jälkeen, on tarkoitus perustaa osakeyhtiö, joka huolehtii yhtiön toiminnan käynnistämiseen liittyvistä käytännön toimenpiteistä ja niihin liittyvistä sitoumuksista. Tätä toiminnan käynnistämävaihetta varten yhtiölle valitaan kolmijäseninen kaupungin viranhaltijoista ja työntekijöistä muodostettava väliaikainen hallitus, ja yhtiön toimitusjohtajaksi valitaan oman toimen ohella Helsingin Energia -liikelaitoksen nykyinen toimitusjohtaja. Hallituksen jäsenten nimeämistä koskeva asia tuodaan konsernijaoston päätettäväksi erikseen yhtiöittämistä koskevien päätösten tekemisen jälkeen.

Yhtiöittämissuunnitelman mukaan perustettava yhtiö aloittaa täysipainoisesti toimintansa 1.1.2015. Tätä toista vaihetta varten yhtiön on tarkoitus pitää marras-joulukuussa 2014 ylimääräinen yhtiökokous, jossa päätetään muun muassa:

- 1) osakeannista Helsingin kaupungille,
- 2) liiketoiminnan hankkimisesta Helsingin kaupungilta,
- 3) osakkeiden merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella ja merkintähinnan merkitsemisestä osin osakepääomaan ja osin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon sekä
- 4) muista tarvittavista toiminnan siirtämiseen ja perustettavan yhtiön aloittamiseen liittyvistä yhtiökokouksen päätettäviin kuluvista asioista.

Lisäksi ylimääräisessä yhtiökokouksessa yhtiölle valitaan väliaikaisen kolmijäsenisen hallituksen tilalle yhtiöjärjestyksen mukainen varsinainen hallitus. Yhtiön täysipainoisen toiminnan alkaessa Helsingin Energia -liikelaitoksen toimitusjohtaja jatkaa yhtiön toimitusjohtajana.

Sopimukset

Yhtiöittämiseen on valmistauduttu järjestelmällisesti lisäämällä Helsingin Energia -liikelaitoksen sopimuksiin sopimusten siirtomahdollisuus yhtiöön yhtiöittämistilanteessa. Massasopimusten siirtämisestä asiakkaita tiedotetaan voimassa olevien sopimusehtojen mukaisesti.

Maa-alueet

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

24.03.2014

Kj/3

Helsingin Energia Oy ja Helsingin Energiatunnelit Oy vuokraavat liiketoimintansa edellyttämät maa-alueet kaupungilta käypään markkinahintaan.

Maanvuokraukseen liittyviä menettelyjä ja sopimuksia valmistellaan yhteistyössä kiinteistöviraston ja Helsingin Energia -liikelaitoksen kesken. Maanvuokrasopimuksia koskeva asia tuodaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi erikseen yhtiöittämistä koskevien päätösten tekemisen jälkeen.

Tietojärjestelmät

Tietojärjestelmien osalta yhtiöittäminen ei aiheuta merkittäviä muutostarpeita, sillä Helsingin Energia -liikelaitos toimii jo nyt pääosin erillään kaupungin tietojärjestelmistä. Yhtiön talousluvut kaupungin konsernilaskentaa varten toimitetaan jatkossakin suoraan kaupungin talousjärjestelmään.

Yhtiöittämis aikataulu

Yhtiöittämis aikataulun keskeiset välitavoitteet kaupungin päätöksenteon jälkeen ovat:

- Yhtiön perustaminen heinä–elokuu 2014
- Rekisteröinnit, sopimusten siirto yms. syys–joulukuu 2014
- Operatiivisen toiminnan siirto 31.12.2014

Esittelijän kannanotto

Esittelijä toteaa, että kuntalain muutos edellyttää Helsingin Energia -liikelaitoksen yhtiöittämistä vuoden 2014 loppuun mennessä. Perustettava yhtiö tulee olemaan 100 % Helsingin kaupungin omistama.

Yhtiön pääomitus on suunniteltu siten, että se varmistaa yhtiön toimintakyvyn, mutta on samalla siten perusteltu ja oikein mitoitettu, että sitä ei ole pidettävä EU:n säännösten vastaisena kiellettyinä valtiontukena.

Perustettava Helsingin Energia Oy aloittaa täysipainoisesti toimintansa 1.1.2015. Yhtiöittäminen on käytännön syistä perusteltua toteuttaa vaiheittain edellä kuvatulla tavalla niin, että jo tässä vaiheessa tehdään kaupungin puolesta molempia vaiheita koskevat hallinnolliset päätökset.

Laadittujen taloudellisten selvitysten mukaan yhtiö on elinkelpoinen ja taloudellisesti terveellä pohjalla, mikä antaa hyvän lähtökohdan yhtiön

24.03.2014

Kj/3

liiketoiminnan kehittämiseksi. Pääomarakenne on suunniteltu siten, että yhtiö kykenee hoitamaan kehitysohjelman mittavat investoinnit.

Apporttina luovutettavan omaisuuden ja liiketoimintakaupan lopulliset arvot määräytyvät 31.12.2014 vallitsevan tilanteen mukaan.

Helsingin Energia -liikelaitoksen yhtiöittämiseen liittyvät järjestelyt on käyty läpi kaupungin tilintarkastajan kanssa.

Päätösehdotus vastaa asiallisesti Helsingin Energia -liikelaitoksen johtokunnan esitystä yhtiöittämisestä. Kaupungin omistajaohjauksen selkiyttämiseksi energiayhtiöön on kuitenkin lisätty nimitystoimikunta, jonka tehtävänä on vuosittain valmistella yhtiön, sen tytäryhtiöiden ja tiettyjen osakkuusyhtiöiden hallituksen ja mahdollisten muiden toimielinten jäsenten valintaa. Lisäksi perustettavan energiayhtiön yhtiöjärjestysluonnosta on tarkennettu energiakonsernin osakkuusyhtiöiden toimielinvalintojen osalta.

Helsingin Energia -liikelaitoksen toimitusjohtaja Pekka Manninen on läsnä konsernijaoston kokouksessa.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Atte Malmström, konsernilakimies, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi
Matti Malinen, talousarviopäällikkö, puhelin: 310 36277
matti.malinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kaavio tytär- ja osakkuusyhtiöistä ja osakeomistuksista
- 2 Helsingin kaupungille jäävät käyttöomaisuuserät ja osakkeet
- 3 Luonnos perustamissopimukseksi Helsingin Energia Oy
- 4 Luonnos yhtiöjärjestykseksi Helsingin Energia Oy
- 5 Luonnos nimitystoimikunnan työjärjestykseksi
- 6 Luonnos apporttiomaisuuden luovutuskirjaksi Helsingin Energia Oy
- 7 Luonnos liiketoiminnan kauppakirjaksi Helsingin Energia Oy
- 8 Luonnos perustamissopimukseksi Helsingin Energiatunnelit Oy
- 9 Luonnos yhtiöjärjestykseksi Helsingin Energiatunnelit Oy
- 10 Salassa pidettävä (Julkl 24 § 1 mom 17 k.)
- 11 Salassa pidettävä (Julkl 24 § 1 mom 17 k.)
- 12 Pääomalinjasopimusluonnos
- 13 Velkakirjaluonnos ehtoineen
- 14 Neuvottelupöytäkirja ja siirtymäsopimus_allekirjoitettu
- 15 Neuvottelupöytäkirja ja siirtymäsopimus_allekirjoittamaton
- 16 Helsingin Energian henkilöstöjärjestöjen lausunto yhtiöittämiseen

Tiedoksi; Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto, valmistelu

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

24.03.2014

Kj/3

Helsingin Energia -liikelaitos
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Helsingin Energian johtokunta 04.03.2014 § 22

HEL 2014-002584 T 00 00 00

Esitys

Helsingin Energian johtokunta esitti kaupunginhallitukselle

- Helsingin Energia -liikelaitoksen harjoittaman toiminnan yhtiöittämistä perustamalla liikelaitoksen toimintaa välittömästi jatkavan osakeyhtiön
- energialiiketoimintaa palvelevan tunneliyhtiön perustamista
- Helsingin Energia -liikelaitoksen toiminnan siirtämistä 31.12.2014 varoineen, velkoineen ja velvoitteineen perustettavalle osakeyhtiölle lukuun ottamatta liitteessä 2 mainittuja liiketoimintakokonaisuuksien kuulumattomia käyttöomaisuuskohteita ja osakkeita sekä ulkovalaistusliiketoimintaa, jotka jäävät Helsingin kaupungille
- yhtiöiden perustamiseen ja toimintojen siirtoon liittyvien asiakirjojen sekä rahoituslinjausten hyväksymistä liitteiden 3-7 pohjalta
- Helsingin Energia -liikelaitoksen nykyisen henkilöstön siirtämistä perustettavan osakeyhtiön palvelukseen Helsingin kaupungin ja henkilöstöä edustavien paikallisjärjestöjen neuvotteleman siirtymäsopimusluonnoksen mukaisesti (liite 8)
- Helsingin Energia -liikelaitoksen toiminnan lopettamista sekä sen johtosäännön kumoamista vuoden 2014 tilinpäätöksen valmistuttua

Samalla johtokunta esittää, että kaupunginhallitus oikeuttaa Helsingin Energian tekemään asiakirjoihin tarpeellisia muutoksia ja tarkennuksia.

Johtokunta päätti äänestyksen jälkeen yksimielisesti esittää yhtiöjärjestyksen 3 §:ään seuraavanlaista muotoilua:

24.03.2014

Kj/3

Yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään yhdeksän (9) varsinaista jäsentä.

Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy ensimmäisen vaalia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä."

Käsittely

04.03.2014 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Jäsen Mikko Koikkalainen esitti jäsen Jouko Sillanpään kannattamana yhtiöjärjestyksen 3 §:ään seuraavanlaista muotoilua:

"Hallitus

Yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään yhdeksän (9) varsinaista jäsentä.

Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy ensimmäisen vaalia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä."

Kannattajat: Jouko Sillanpää

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Esitän yhtiöjärjestyksen 3 § seuraavanlaista muotoilua:

"Hallitus Yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään yhdeksän (9) varsinaista jäsentä. Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy ensimmäisen vaalia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä."

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 9

Sami Heistaro, Piia Häkkinen, Anna-Maria Kantola, Mikko Koikkalainen, Pekka Majuri, Lea Saukkonen, Jouko Sillanpää, Leo Stranius, Maria Vuorelma

Tyhjä: 0

24.03.2014

Kj/3

Poissa: 0

Esittelijä

Johtaja
Kauno Kaija

Lisätiedot

Pekka Manninen, Toimitusjohtaja, puhelin: +358 9 617 2000
pekka.manninen(a)helen.fi